

Sygn. akt III AUa 333/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Żurecki (spr.)
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSA Jolanta Pietrzak
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2017r. w Katowicach

sprawy z odwołania E. S. (E. S.)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w G.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników

na skutek apelacji pozwanego Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 15 grudnia 2015r. sygn. akt IV U 1516/15

oddala apelację.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Żurecki /-/SSA J. Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 333/16

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 24 lipca 2015r. stwierdził, że E. S. od dnia 1 lipca 2015r. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Odrębną decyzją z tej samej daty Prezes KRUS odmówił uchylenia prawomocnej decyzji z dnia 15 lipca 2008r. stwierdzającej, że ubezpieczona podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 lipca 2008r.

W uzasadnieniu decyzji podano, że w dniu 30 czerwca 2015r. ujawniona została okoliczność, że ubezpieczona od dnia 8 lipca 2000r. jest uprawniona do renty rodzinnej. W związku z tym zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczona nie spełniała warunków do objęcia jej z mocy ustawy ubezpieczeniami rolniczymi.

Organ renty powołując się na przepis art. 146 § 1 k.p.a. w zw. z art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a. odmówił uchylenia decyzji z dnia 15 lipca 2008r. z uwagi na upływ 5 lat od dnia doręczenia tej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 15 grudnia 2015r. zmienił obie zaskarżone decyzje w ten sposób, że uchylając decyzję organu rentowego z dnia 15 lipca 2008r. stwierdził, że ubezpieczona nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 1 lipca 2008r. i nie miała obowiązku opłacania składek z tego tytułu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd zauważył, że w ustalonych w sprawie okolicznościach wystąpiła sytuacja w której doszło do ujawnienia okoliczności stanowiących od początku przeszkodę podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wskutek zatajenia faktu posiadania przez ubezpieczoną ustalonego prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego od 2000r.

W związku z tym Sąd stwierdził, że dla rozstrzygnięcia sprawy wyłączne znaczenie ma regulacja zawarta w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych zgodnie z odesłaniem zawartym w art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przez wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

Sąd wskazał, że powyższy przepis nie określa granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją organu ubezpieczenia społecznego zaś rzeczą Sądu zgodnie z art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy uwzględnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011r.,

I UZP 3/10 było rozpoznanie istoty sprawy i dokonanie merytorycznej oceny uwzględniającej przepisy prawa materialnego, tj. art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W apelacji od wyroku organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Apelujący podniósł, że nie zgadza się z poglądem Sądu, że przepis art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie określa granic czasowych dla wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa albowiem granice te zostały określone w treści przepisu art. 83a ust. 2 ustawy poprzez bezpośrednie odwołanie się do zasad uchylania, zmiany, unieważnienia decyzji ostatecznych określonych w przepisach k.p.a. Za takie przepisy w ocenie organu rentowego należy uznać również art. 145 k.p.a. i art. 146 k.p.a.

Organ rentowy podniósł, że nie dostrzega racjonalnych przesłanek dla odstąpienia od stosowania przepisu art. 146 § 1 k.p.a. nawet w przypadku przyjęcia, że art. 83a ust. 1 ustawy systemowej jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

Zaskarżony wyrok stwierdzający, że ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 lipca 2008r. jest prawidłowy albowiem niewątpliwie po uprawomocnieniu się ostatecznej decyzji organu rentowego z dnia 15 lipca 2008r. o objęciu ubezpieczonej ubezpieczeniem społecznym rolników od 1 lipca 2008r. ujawniona została okoliczność istniejąca przed wydaniem tej decyzji mająca wpływ na stwierdzone w decyzji prawo do ubezpieczenia. W związku z tym bezspornie zachodziły przesłanki dla ponownego rozpoznania i ustalenia prawa do ubezpieczenia wymienione w art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Pogląd apelującego prezentowany w toku postępowania i powtórzony w apelacji jest nietrafny gdyż nie uwzględnia on istoty zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dokonanej 1 stycznia 2003r. wprowadzającej w art. 83a instytucję ponownego rozpoznania uprawnień zamiast wznowienia postępowania administracyjnego. Przed wejściem w życie art. 83a ustawy uchylene prawomocnej decyzji mogło nastąpić jedynie w trybie wznowienia postępowania na zasadach określonych w art. 145 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy systemowej. Należy przypomnieć, że powodem wprowadzonych zmian była niemożność stosowania przepisów k.p.a. w sytuacjach, w których przewidują podjęcie działań przez organ wyższego stopnia przy jednoinstancyjnej organizacji organu ubezpieczeń społecznych. Należy wskazać, że dodany do ustawy art. 83a rozstrzyga te wątpliwości w sposób analogiczny jak przyjęto w ustawie o emeryturach i rentach z FUS przy uwzględnieniu zasady, że każda decyzja organu rentowego kończąca postępowanie podlega kontroli sądowej a w sprawach, w których zmiany w decyzjach są zgodne z interesem zainteresowanego tryb postępowania musi być maksymalnie uproszczony.

Organ ubezpieczenia społecznego może zatem samodzielnie – w trybie mniej rygorystycznym niż przewidziany w k.p.a. – dokonać ponownego rozpatrzenia praw lub zobowiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych w wypadku sytuacji określonych w art. 83a ustawy wydając nową decyzję, tak jakby jeszcze ostatecznie w tym zakresie nie rozstrzygał.

Powyższy sposób uregulowania znalazł odzwierciedlenie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011r., III UZP 1/11 (OSNP 2012 nr 5-6, poz. 68) w której przyjęto, że na tle analogicznego rozwiązania zawartego w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 149 § 1 k.p.a., wymaga natomiast zawiadomienia stron o wszczęciu postępowania na podstawie art. 61 § 4 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy systemowej.

Ponowne ustalenie prawa lub zobowiązania nie posiada bowiem charakteru wznowienia postępowania przewidzianego w art. 145 § 1 k.p.a.

W konsekwencji jedyną podstawą dla rozstrzygnięcia w sprawie jest przepis art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, który nie określa granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może być ona wydana w każdym czasie jeżeli zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie.

Powyższy pogląd, podkreślający brzmienie i odrębność uregulowania w art. 83a ust. 1 ustawy został przedstawiony w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 2 kwietnia 2009r., III UK 86/08; wyrok z dnia 9 marca 2011r., III UK 86/10; wyrok z dnia 9 października 2014r., II UK 594/13).

Wobec powyższego Sąd pierwszej instancji prawidłowo, merytorycznie rozstrzygnął o sytuacji prawnej ubezpieczonej, która w świetle ujawnionej okoliczności musiała ulec zmianie ze skutkiem wstecznym, tj. od dnia określonego w decyzji deklaratoryjnej z dnia 15 lipca 2008r.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Żurecki /-/SSA J. Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP